

De FYF heeft een nieuwe collectieboomgaard in Sint Nyk

De FYF (Fruit yn Fryslân) is een kleine stichting, gesteund door een groep enthousiaste vrijwilligers. Het doel is het behoud van de oude fruitrassen en behoud gaat niet zonder nieuwe aanplant van die oude rassen. Middels projecten wordt getracht het oude fruit verder te promoten.

Maar, zoals het zo dikwijls gaat, er is te veel aanbod aan rassen en te weinig grond om uit te planten. Toch komen dromen soms uit. Zo kwam FYF in contact met Dirk Qualm, die in de winter bij een bevriende onderstammenkweker werkt. Dirk kreeg zijn hoveniersopleiding in Boskoop en verzorgt het groen op het landgoed Eysinga State te Sint Nicolaasga. In de winter is het rustig genoeg om met onderstammen te gaan werken. Er werd natuurlijk over oude fruitrassen gesproken en enkele dagen later belde Dirk op met het voorstel dat FYF een boomgaard zou inrichten op 2 ha maisland tegenover Huize Boschoord op Eysinga State. Geluk moet je maar hebben!

De beslissing viel snel: FYF wilde een boomgaard inrichten met daarin uitsluitend in Nederland voorkomende fruitrassen. "Het was een hele puzzel," volgens Frits Doornenbal. "Wij doorzochten oude publicaties, catalogi van boomkwekers en zelfs oude veilingberichten." Soms is er een aanknopingspunt, maar vaak zit je met de namen: sommige rassen hebben wel 30 synoniemen die een eigen leven zijn gaan leiden. Uiteindelijk bleef het aantal hangen op 540 rassen, door alle eeuwen heen. Het volgende punt was het verkrijgen van betrouwbaar enthout van die rassen. Bestond er eigenlijk nog wel een boom van? Na 3 jaar zoeken in binnenlandse en buitenlandse collecties stopte de teller van beschikbare bomen op 220 rassen.

Het stuk maisland was groot genoeg. Al in het begin van het project liet Dirk het stuk land omtoveren tot een ruime boomgaard, voorzien van 8 bolliggende akkers, elk 16 meter breed, omgeven door nieuw gegraven sloten.

De aanplant

Zo ging een lang gekoesterde wens van FYF in vervulling. In het eerste jaar werd een ruim aantal M16-onderstammen aangeplant en die hebben 2 jaar staan groeien tot ze een lengte bereikten van circa 2,30 meter. Nynke merkt op: "We kozen voor M16 omdat de groei dan stabiel is dan bij een zaailing, minder opschot geeft en uniformiteit geeft aan de onderstam." In het voorjaar van 2013 werden er 160 Nederlandse rassen opgeënt en die zijn dit voorjaar door vrijwilligers in twee dagen geplant. Een maand voor de grote plantdag werd er nog drainage aangebracht in de boomgaard.

Naast de appelcollectie streeft FYF ook naar een collectie pruimen

2 ha hoogstam-appels op het landgoed van de familie Eysinga in Sint Nyk.

Huize Boschoord van de familie Eysinga in Sint Nyk.

Prachtige hoogstam op M16.

van overal vandaan. Het voormalige maïsland geert een beetje en op dat scheve stuk van de boomgaard staan inmiddels zo'n 60 pruimenrassen. Van een aantal pruimen ontving FYF virusvrij enthout van de vermeerderingstuinen in Horst (L). De pruimen staan op St. Julien A. Deze bomen zijn allemaal zelf gekweekt door vrijwilligers van de FYF. Ze zijn geoculeerd, gechipt of geënt en het is een lust voor het oog om door de kwekerij te lopen. Er staan doorgaans van elk ras meerdere exemplaren om te voorkomen dat men het ras verliest, wel is men nog op zoek naar iemand die het leuk vindt om een deel van de schaduwcollectie te herbergen en te verzorgen.

Niet onvermeld mag blijven dat Eysinga State haar inkomsten haalt uit de horeca. Op het 150 ha grote State is een hotel met een goede keuken, er staan vakantiewoningen, te huur en te koop en er is een camping. En natuurlijk veel natuurschoon in de bossen. Men kan er recreëren in een prachtige natuurlijke omgeving, wat de eigenaren in staat stelt om het landgoed in stand te houden. Het bedrijf groeit de laatste jaren gestaag door, met steeds de nadruk op kwaliteit, rust en ruimte.

In de nieuwe boomgaard staat nu nog een perceel jonge beukenboomjes voor de opkweek, een activiteit

van Dirk Qualm, de hovenier van de Eysinga State. In het gesprek met Dirk kwam duidelijk naar voren dat het opkweken van bomen bij hem hoog in het vaandel staat, zo heeft hij ook een aantal kersen als hoogstam in grote containers opgekweekt en kon ik in een kas de abrikozenaanplant bewonderen.

Is de Collectie NL Appels de enige activiteit van de FYF? Nee, zij realiseert ieder jaar een aantal projecten, van dorpsboomgaarden tot herinneringsbomen voor babies en het helpen opzetten van biologische fruitkwekerijen.

Zo beschikt men in Sint Jacobiparochie al geruime tijd over een perceel grond bij een professionele fruiteler waar men 'dubbelingen' van oude rassen op onderstam M9 of M26 (voor peren op kwee A met tussenstam) heeft staan. Dit is gedaan vanuit nieuwsgierigheid: men is benieuwd hoe de oude rassen het doen in de handen van een professionele fruitkweker. Ook werkt een viertal

Nynke Zijlstra , Dirk Qualm en Frits Doornenbal bij de aanplant in Sint Nyk.

hotels in Zuidoost-Friesland mee aan een plan om dit deel van Friesland via het fruit te kunnen promoten. Hiervoor is er een speciale route uitgezet langs oude boomgaarden in de omgeving van Oranjewoud. Het determineren van fruit, vooral tijdens de vier jaarlijkse fruitshows, en de entcursussen in het voorjaar, zijn vaste activiteiten van FYF.

Als er in Makkum een baby geboren wordt, planten de trotse ouders soms een boom ter herinnering. Hieruit zou opgemaakt kunnen worden dat de FYF een stichting is met toekomst.

Marten Pelleboer